

Hänvisning
VN/2434/2018

Justitieministeriet

Kontaktperson
Rasmus Lindqvist

juha.keränen@om.fi
johanna.nyberg@om.fi

Ärende

Utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om skydd för personer som rapporterar överträdelser av Europeiska unionens lagstiftning och den nationella lagstiftningen samt till lagar som har samband med den

Bakgrund

Justitieministeriet har begärt ett utlåtande av landskapsregeringen om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av Europeiska unionens lagstiftning och den nationella lagstiftningen samt till lagar som har samband med den. Genom den föreslagna lagen genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1937 om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten.

Direktivets tillämpningsområde omfattar flera olika politikområden i EU. Redan i ett tidigt skede har direktivets tillämpningsområde konstaterats höra både till landskapets respektive rikets lagstiftningsbehörighet (se bland annat landskapsregeringens utlåtande 546 Rk1a, ÅLR 2018/5826 och justitieministeriets promemoria EU/2018/0936, EU/2018/0938). För närvarande har landskapsregeringen ett pågående lagstiftningsprojekt som syftar till att implementera direktivet inom landskapets lagstiftningsbehörighet (ÅLR 2019/9828).

Behörighetsfördelning

Utkastet till proposition berör följande lagstiftningsområden 1) offentlig upphandling, 2) finansiella tjänster, produkter och marknader samt förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism, 3) produktsäkerhet och produktöverensstämmelse, 4) transportsäkerhet, 5) miljöskydd, 6) strålskydd och kärnsäkerhet, 7) livsmedels- och fodersäkerhet samt djurs hälsa och välbefinnande, 8) folkhälsa, 9) konsumentskydd och 10) skydd av privatlivet och personuppgifter samt säkerhet i nätverks och informationssystem.

Dessutom tillämpas skyddet på sådana personer som rapporterar överträdelser rörande Europeiska unionens utgifter, inkomster, understöd och statsstödsregler samt konkurrensregler. Ytterligare tillämpas skyddet på sådana personer som rapporterar överträdelser av lagstiftningen om samfundsskatt eller arrangemang vars syfte är att få en skattefördel.

Landskapet har enligt 18 § 1, 4, 10, 12, 15, 16, 17 och 21 punkten självstyrelselagen för Åland (1144/1991) lagstiftningsbehörighet rörande offentlig upphandling, miljöskydd, livsmedel- och fodersäkerhet samt djurs hälsa och välbefinnande, främjande av folkhälsan samt trafik. Produktsäkerhet har ansetts höra till landskapets behörighet i enlighet med 18 § 12 och 22 punkten självstyrelselagen om hälso- och sjukvård och näringsverksamhet (Ålandsdelegationen, ÅD, 24/19, s. 2). Ytterligare har Högsta domstolen i sitt beslut från den 27 juni 1991 ansett att landskapet ska anses ha behörighet gällande skyddet av personuppgifter inom de rättsområden som landskapet också annars har behörighet inom enligt självstyrelselagen.

Riket har enligt 27 § 1, 10 och 18 punkten självstyrelselagen lagstiftningsbehörighet rörande stiftande, ändring, och upphävande av grundlag samt avvikelse från grundlag (skydd av privatlivet), konsumentskydd och kärnkraft. Riket har också med stöd av 29 § 1 mom. 5 punkten lagstiftningsbehörighet rörande bank- och kreditväsendet. Därutöver har även penningtvätt ansetts höra till rikets lagstiftningsbehörighet (se ÅD 18/18).

Synpunkter

Inledningsvis konstateras att landskapsregeringen endast erhållit ett utkast där de föreslagna paragraferna översatts till svenska. Ämbetsspråket vid landskapsregeringen är enligt 36 § självstyrelselagen för Åland svenska och rikets myndigheter har enligt 38 § självstyrelselagen en skyldighet att kommunicera med landskapsregeringen på svenska. Landskapsregeringen kan därför endast lämna ett utlåtande angående innehållet i de översatta paragraferna.

Enligt förslaget ska sådana juridiska personer inom den privata sektorn som har minst 50 arbetstagare anställda i arbetsavtalsförhållande vara skyldiga att inrätta en intern rapporteringskanal för rapportering av information om överträdelser. Landskapsregeringen ser det som positivt att förslaget till lagstiftning till den här delen inte går utanför minimikraven i direktivet. Bland Ålands omkring 2 600 företag sysselsätter mer än 86 procent färre än fem personer. Endast 17 företag sysselsätter 50 personer eller fler.¹ För företag som har färre än 50 anställda skulle det riskera bli för betungande med krav att inrätta interna rapporteringskanaler.

---

¹ ÅSUB, Företagen på Åland 31.12.2020, <https://www.asub.ax/sv/statistik/foretagen-pa-aland-31122020>

Landskapsregeringen har haft en kontinuerlig dialog med justitieministeriet under beredningen av förslaget vilket varit mycket värdefullt med beaktande av de stora antalet lagstiftningsområden som påverkas av den delade behörigheten mellan landskapet och riket. Landskapsregeringen förutsätter att Justitieministeriet fortsättningsvis under den vidare beredningen för en dialog med landskapsregeringen till den del Åland berörs.

Vicelantråd

Harry Jansson

T.f. Rättssakkunnig

Rasmus Lindqvist